Historische Vereniging Rijswijk

Jaarboek 2026

Historische Vereniging Rijswijk

Jaarboek 2026

Jaarboek Historische Vereniging Rijswijk
ISSN 1382-6700

Oplage:
600

Dit Jaarboek is een uitgave van de Historische Vereniging Rijswijk
secretariaat@historischeverenigingrijswijk.nl

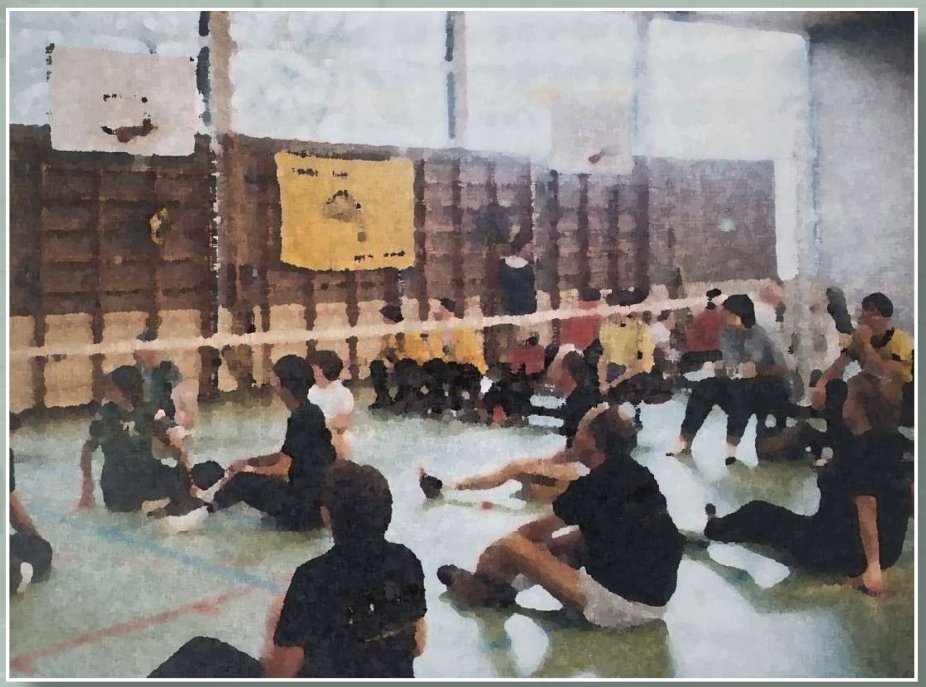
email redactie:
redactie@historischeverenigingrijswijk.nl

Redactie:
Mario Glaudemans
Wim Groeneweg
Femke van Popta

Vormgeving en druk:
Knijnenburg Producties

De redactie probeert rechthebbenden bij de illustraties te vermelden. Bij omissie en aanvulling ontvangt zij graag een reactie.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen, openbaar gemaakt enz. zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Meer dan 50 jaar sport voor mensen met een handicap in Rijswijk

Thea Smit

Sportief bewegen moet voor iedereen die dat wil mogelijk zijn. Niet alleen omdat het gezond is, maar ook omdat het zoveel meer oplevert. In de praktijk heb ik ervaren, dat er voor praktisch iedereen een adequate vorm van bewegen gevonden kan worden. Daarna gaat een wereld voor je open en kan je veel pret beleven. Niet alleen ga je er in gezondheid op vooruit, je krijgt er ook zoveel extra's bij. Waardevolle ervaringen en contacten levert het op.

De directe aanleiding om daar iets over te schrijven is een halve eeuw gehandicaptensport in verenigingsverband in Rijswijk. De auteur was daar van het begin af aan bij betrokken. In 1975 werd de vereniging Kameleon opgericht. Weliswaar statutair in Den Haag, maar ze gingen sporten in de gymzaal van de Haagse Mytylschool aan de Van Vredenburchweg. De leden van de oudervereniging wilden dat hun kinderen, die toen op school volop aan het sporten waren, daarmee doorgingen als ze van school afgingen naar vervolgonderwijs of andere vorm van dagbesteding.

Daarvoor waren er al wel incidenteel Rijswijkers actief geweest, zoals Jenneke van Driel, die op de Paralympische spelen van 1968 in Tel Aviv een bronzen medaille in het zwembad had veroverd en Peter Buller, hij was in 1976 Nederlands zwemkampioen geworden. Hij had daarmee ook een bijdrage geleverd aan het feit dat in dat jaar Rijswijk Sportstad van het Jaar geworden was.

Rijswijker Peter Dijcks, die vanaf 1990 vaste gast was op de atletiekbaan aan de Zuidlarenstraat in Den Haag en later op die van Te Werve wilde als slechtziende grote afstanden gaan lopen. In 1991 won hij het NK op de 1500 m in zijn klasse en in 1992 werd hij Nederlands kampioen op de 800 m. Peter ging daarna ook grotere afstanden lopen: bijvoorbeeld de 5000 m, maar omdat dat op de baan altijd links om moest, leverde dat hem blessures op en stopte hij daarmee. Hij ging over op lopen op straten zoals halve en hele marathons. Inmiddels heeft hij al vele keren aan de CPC-loop, de Dam tot Dam loop en de Marathon van Rotterdam mee gedaan.

Rolstoelhockey op de mytylschool

Luchtgeweerschieten in het ROS

Door de oprichting van de vereniging Kameleon werd het sportaanbod structureel. Eerst waren er her en der wat acties om het plan ook financieel mogelijk te maken, maar op 31 oktober 1975 werd de vereniging officieel opgericht. Op 6 december 1975 werd er voor het eerst echt gesport.
Er was rolstoelbasketbal onder leiding van Franklin Dikmoet en tafeltennis en rolstoelhockey onder leiding van de auteur (Thea Smit).

In 1977 werden de groepen te groot er werd er verhuisd naar de beide sportzalen van de Rijswijkse Openbare Scholengemeenschap (ROS). Toen kwam er ook luchtgeweerschieten, rolstoeldansen en sjoelen bij.
In 1992 kreeg Kameleon een eigen onderkomen met mooie sportzaal aan het Veldzicht 20 in Den Haag en ging alles uit het ROS daar heen over.

Sportraad Rijswijk

In de jaren 1970 gingen de sportverenigingen in Rijswijk (waaronder Kameleon) samen vergaderen en werd de Sportraad Rijswijk opgericht. De vergaderingen vonden plaats in het gebouw Pax Intrantibus aan de van Vredenburchweg en waren een stimulans voor de integratie van de gehandicaptensport in Rijswijk.
In 1978 werd deze organisatie wegbezuinigd en werd de secretaris Yvonne Koster overgeplaatst naar de afdeling Sportzaken op het Stadhuis van Rijswijk.
Pas in 2017 bleek in een vergadering van Rijswijkse sportverenigingen met wethouder René van Hemert dat er toch weer behoefte was aan een overlegvorm. Eerst werd een ‘meedenkgroep’ samengesteld en uiteindelijk op 22 februari 2019 werd de Sportraad heropgericht waar ook inclusie van gehandicapten een aandachtspunt was.

Rijswijkse Sportprijzen

De Gemeente Rijswijk reikte vroeger ook jaarlijks sportprijzen uit. De verenigingen mochten daarvoor kandidaten aanreiken. Alle kampioenen werden dan uitge-

Sportprijzenavond 1993

nodigd voor een gezellige avond en de topper kreeg daar de Rijswijkse Sportprijs. In 1992 won Peter Dijcks, door zijn kampioenschap op de 800 m, die prijs en in 1993 werd het E-Rolstoelhockeyteam van Kameleon genomineerd voor de prijs.

Sportprijzenavond 1993
In 2017 werden Ewout Boelens en Pascal van Dongen als coach en speler van het H-hockeyteam dat Nederlands Kampioen geworden was hiervoor genomineerd. De laatste jaren zijn de prijzen niet meer uitgedeeld.

Rolstoelbasketbal
De rolstoelbasketballers van Kameleon gingen in het seizoen 1977/1978 ook echt meedoen aan de rolstoelbasketbalcompetitie. Eerst speelden ze nog even hun wedstrijden in de Marimbahal, maar toen de basketbalclub van het ROS de vereniging Lokomotief oprichtte en overging naar de Van Zweedenzaal ging het Kameleonteam mee. Dat was ook makkelijk omdat ze allebei dezelfde trainer hadden (Franklin Dikmoet[1]).
In 1978 zorgde een donatie van de winkeliers van de Bogaard ervoor dat een aanhangwagen met plaats voor 5 rolstoelbasketbalstoelen kon worden verkregen, zodat ze makkelijker naar wedstrijden elders konden gaan.

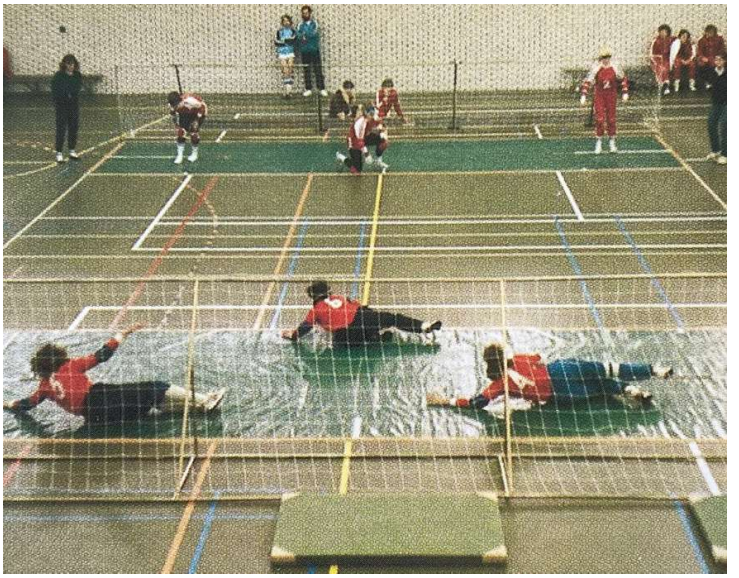
In het najaar van 1979 stopten een paar spelers en omdat er te weinig overbleven gingen de anderen in Schiedam spelen. Al snel kwam men daarvan terug, omdat tweemaal per week naar Schiedam rijden toch wel erg veel was en trainden ze weer in het ROS.
Op 23 oktober 1983 kregen ze mooie nieuwe shirts, trainingspakken en tassen van de Rabobank Rijswijk ter gelegenheid van de officiële opening van hun hoofdkantoor aan de Kerklaan.
Er werd met wisselend succes aan de competitie meegedaan. Op 30 maart 1986 werd er voor het eerst deel genomen aan het Runners-Up Paas-toernooi van

Lokomotief. Op de zaterdagochtend was er dan een wedstrijd rolstoelbasketbal tussen een team van spelers/coaches en/of scheidsrechters van de deelnemende teams en het Kameleon-team. Dit werd jaarlijks een spektakel.
In 2002 vertrokken de basketballers uit de Rijswijk.

Zitvolleybal
Vanaf het najaar van 1977 werd een zitvolleybal-afdeling gestart. De groep was in het begin nog te klein om echt volwaardige trainingen af te werken. Maar vanaf 10 januari 1978 werd samen met leden van de gehandicaptensportvereniging Redeoss uit Delft getraind en werd samen aan demonstratiewedstrijden deelgenomen. In het seizoen 1978/79 werd er ingeschreven voor de landelijke competitie.
Op 4 oktober 1980 was er op het ROS het grote Kameleon-Lustrum-toernooi waarbij Burgemeester mw. M.J.Daamen-van Houte de prijzen uitreikte.

Zitvolleybal op het ROS

Goalballveld Paralympische Spelen 1984 met Thea Smit als coach

Vanaf juni 1983 tot 1989 vond er jaarlijks een straatvolleybaltoernooi plaats ten bate van het Nationaal Fonds Sport voor Gehandicapten Nederland (NFSG). De organisator was Henk van Drimmelen namens de Rotaryclub Rijswijk. Er deed ook een team van Kameleon mee en zodra een gewoon staand team daartegen moest spelen werd het zitvolleybal. Daarvoor werden dan ook zeilen op de grond gelegd.

In november 1985 vertrokken de wedstrijdspelers uit Rijswijk en bleven alleen wat recreanten over die incidenteel wat demonstratiewedstrijdjes speelden.
Ongeveer 10 jaar geleden heeft Peter Honselaar bij Inter Rijswijk nog eens geprobeerd een zitvolleybalteam op te richten, maar dat is na 2 jaar gestopt wegens te weinig deelnemers.

Goalball
Op 22 mei 1979 kwam er een leraar van het Blindeninstituut St. Henricus uit Grave met een aantal leerlingen op het ROS een demonstratie geven van een

nieuwe sport, die speciaal voor blinden en slechtzienden was. Hij noemde het goalball. Er werden twee matten neergelegd van 3 bij 9 meter op de achterlijnen van het volleybalveld. Daarachter werden dan twee doelen gemaakt van plastic buizen. Er werd gespeeld met een medicinbal van 2 kilo met rinkelende belletjes erin. Op de matten mochten drie spelers plaatsnemen. Meestal een voor en twee zijdelinks erachter. Alle spelers hadden afgeplakte skibrillen op, zodat blinden, slechtzienden en anderen allemaal gelijk waren. De bal moest dan over de grond naar de overkant gerold worden en als hij over de achterlijn was, was het een doelpunt. De aanwezige toeschouwers waren meteen enthousiast, omdat ze zoiets vergelijkbaars ook in hun verblijf op hun blindeninstituten al eens hadden gespeeld, maar toen heette het nog muurbal. Meteen werd er een trainingsgroep in de gymzaal aan de Colijnlaan gestart.

Op 15 oktober 1980 startte de eerste landelijke competitie op het ROS. Jarenlang was de auteur er trainer/coach en was Rijswijker Leo Meijburg haar assistent trainer en tevens scheidsrechter.
Het jaar daarop ging de competitie centraal in Utrecht gespeeld worden en de trainingen werden verplaatst naar Den Haag. De Rijswijkers Frans Nandlal en Thea Den Dulk-Hoffman bleven lid van het team. Er werd door hen deelgenomen aan NK's, EK's (in heel Europa) en WK's in Indianapolis (USA) en Calcary (Canada) en de Paralymische spelen in New York (1984).
In 1988 is het merendeel van de spelers gestopt.

Rolstoeltennis
In oktober 1983 belde de vader van Chantal Vandierendonck naar Kameleon met de vraag of zij zijn 18-jarige dochter wilde leren rolstoeltennissen. Zij was vroeger een aardige tennisster (B-niveau) en was betrokken geweest bij een autoongeluk en daardoor nu permanent rolstoelgebonden. Karen Thomas-Schieck, zelf moeder van twee goede tennissers durfde dit wel aan.

Chantal Vandierendonck haar eerste les

Al snel kwamen er meerdere leden bij. Chantal ging vervolgens de hele wereld over en won EK's, WK's en deed in 1988 mee aan de Paralympics in Seoel, won in 1992 goud in Barcelona en in 1996 ook in Atlanta. Ze stond 136 weken bovenaan de Wereldranglijst. Daarna is ze gestopt en nam Esther Vergeer het winnen van rolstoeltennistoernooien van haar over.
In 1994 kreeg Chantal als eerste Nederlandse een plekje in de Tennis Hall of Fame in Newport (USA).

Zitbadminton
In januari 1991 werd er in een zaal van het ROS begonnen met op de grond zittend badminton. Toen bleek dat er een paar leden toch wel eens wat wedstrijden wilden doen, bood BC Randstad hen aan om zondagochtend in de Van Zweedenzaal te komen trainen. De badmintonners van Randstad speelden daar voor korte tijd.

Kameleon organiseerde op 28 maart 1998 een Grand Prix badmintontoernooi in de Schilp. Op zich was het een succes, maar helaas eenmalig.

Badminton

Zwemmen

In Rijswijk was vanaf 1965 het zwembad De Wervel het bad waar alles gebeurde. Daar zwommen ook mensen met een handicap hun baantjes of oefenden beneden in het instructiebad. Ook werd er in De Put, het zwembad in het meer van Te Werve, gezwommen.

Toen er bij het verpleeghuis Steenvoorde in 2001 een klein zwembad kwam met extra verwarmd water gingen met name de mensen met reuma daar zwemmen of oefeningen doen. Zo ook een groep leden van de vereniging de Treffers. Helaas is dat bad in oktober 2024 gesloten.

Na de afbraak van de Wervel in 2006 werd De Schilp in gebruik genomen. Redelijk wat mensen met een handicap zijn lid van clubs daar en ze trekken op de vrije uren er baantjes.

Veel wordt er ook meegedaan aan de trimgroepen in het instructiebad. Mede omdat daar zo'n mooie 'luie' trap is. Voor een paar groepen is er ook een lift aanwezig.

Rolstoelhockey

Rolstoelhockey is een sportvorm die al jarenlang op de mytylscholen tijdens gymlessen en in pauzes werd gespeeld. Bij de oprichting van Kameleon was het ook de eerste sport die gedaan werd. Later werd er op het ROS getraind en her en der ook demonstraties gegeven. Ook werd er gespeeld tegen valide hockeyers, die dan in rolstoelen plaats namen. Bijvoorbeeld die van RHC C1 op 26 november 1983 en hun A1 team op 18 februari 1989.

Bij rolstoelhockey kennen we sporters in Electrische rolstoelen (E-hockey) en in Hand bewogen rolstoelen (H-hockey).

In het seizoen 1986/1987 startte de eerste landelijke H-hockeycompetitie. Op 21 mei 1988 organiseerde Kameleon voor het eerst zo'n competitiedag in Sporthal de Schilp. Er deden 12 teams van 8 verschillende clubs mee. Het Kameleonteam werd er tweede .

Het eerste H-team

Het eerste E-team

1 november 2012 opent oprichter Lokomotief Franklin Dikmoet gezeten in een rolstoel het toernooi

In 1990 werd er bij Kameleon ook een E-team opgericht, waar onder andere de Rijswijker Vincent Burgwal en later ook Pjotr Bats deel van uitmaakten.

Niet alle spelers konden een hockeystick vasthouden, maar kregen dan een T-stick voor aan hun stoel gemonteerd. Tot 1992 bleef Kameleon in Rijswijk spelen.
Pas in 1998 kwam een rolstoelhockeyafdeling, van Haag88, terug in Rijswijk die ging trainen onder leiding van Thea Smit in de Van Zweedenzaal.

In 2005 kregen de topspelers van H1 en H2 een trainer van buitenaf. Eerst Jan Willem Deurvorst en later de Rijswijkers Jacques Guldemond (2008-2010) en Ewout Boelens (2015-2017). Nadien deden de spelers Shiraz Bandhoe en de Rijswijker Pascal van Dongen het weer zelf. Thea Smit bleef de E-hockeyers, de H-hockey jeugd en nieuwe spelers trainen en noemde dat H3.
Vanaf 2002 werd er jaarlijks een competitiedag georganiseerd in De Schilp.

Op 15 juni 2013 werd het H-team van Haag88 onder leiding van Jan Willem Deurvorst voor het eerst Nederlands Kampioen en in 2016 voor de tweede keer. Nu onder leiding van Ewout Boelens.
In 2020 en 2021 lag vanwege corona bijna alles stil. Vanaf januari 2021 mocht er voorzichtig weer getraind worden door de jeugd. In mei 2021 gingen de rolstoel-hockeyers over naar Sporthal de Altis en werd de Van Zweedenzaal gesloopt. In januari 2022 mochten ook de oudere spelers weer gaan trainen.
In juni 2024 organiseerde Haag88 voor het eerst een E-hockeycompetitiedag in de Altis. Het H-team werd dat jaar in Gorinchem Nederlands Kampioen en wint daarna ook het EK voor clubteams in Praag.

Haag88 Nederlands kampioen

In 2025 organiseerde Haag88 in de Altis voor het eerst een halve finale van de H-Hockey play-offs om het Nederlands Kampioenschap op een floorbalveld. Tenslotte werd Haag88 op 20 juni 2026 in de Altis opnieuw Nederlands Kampioen.

Rolstoelrugby

Deze sport werd vroeger Quad Rugby genoemd omdat er alleen mensen mochten deelnemen die aan alle vier de ledematen een beperking hadden. De leden van Kameleon kwamen veelal voort na afloop van een revalidatietraject. Twee teams van vier spelers staan tegen over elkaar op een basketbalveld en moeten dan in het bezit van een volleybal over de achterlijn rijden om een punt te scoren. Ze mogen de bal niet langer dan 10 seconden in bezit hebben en dus moeten ze snel overspelen of de bal laten stuiten. Omdat het voor een specifieke doelgroep is, worden de spelers op handicap ingedeeld van ½ (zwaarste handicap)tot 3,5 punten (voor de lichtere gehandicapte). Er mogen altijd maar 8 punten in het veld staan. In de sporthal De Schilp werden voor het eerst competitiewedstrijden gehouden.

Rolstoelrugby

In het team van Kameleon zaten de Rijswijkers Paul Kamphoff en Burt van Lomwel. Ze werden een paar keer achter elkaar Nederlands Kampioen en ook uitverkoren voor het Nederlands team en deden daardoor mee aan de Stoke Mandeville Games in Engeland (wegbereider Paralympics, nu Wereld Rolstoel Games) en het offici-

euze WK in Tampa in Florida. De kwalificaties voor de Paralympics in 2000 Sydney en 2004 Athene haalde het Nederlands team net niet. Aan het WK in Christchurch in september deden ze dan wel weer mee en is ook Rijswijker Roger Daal van de partij. Ze worden er 10e.
Daarna stopten de meeste spelers of gingen elders hun geluk beproeven.

Sport voor (ex-) Hartpatiënten
Sinds 14 mei 1982 bestond er in Rijswijk de vereniging Hart-Aktief. Deze vereniging stelde zich als doel om (ex) hartpatiënten op medisch verantwoorde wijze sport en spel te laten bedrijven en ze ook trachtten via mentale begeleiding het zelfvertrouwen te laten herwinnen. Dick Koning ging dit samen opzetten met de ambtenaar Sportzaken Gerard Visser en Daan Kraan, consulent van de Sportraad. Ze kregen een clubhuis in Park Hoornwijk. Ze gingen ook tennissen op De Hofstede en zwemmen in Forum Kwadraat in Voorburg. In 2003 hadden ze 2500 leden. Helaas brak in 2009 onenigheid uit en viel Hart-Aktief uit elkaar. In Rijswijk ziet daarna een nieuwe vereniging het licht: Harten Zes onder leiding van Willem van Dijk en zij sporten in de Van Zweedenzaal. Als snel kwam daar ook een volleybalteam bij dat onder de naam Haagsche Bluf mee ging trainen en eenmaal per jaar een groot volleybaltoernooi houdt met andere gelijksoortige clubs. Eerst in de Marimbahal, maar later in de Altis. Inmiddels kunnen bij Harten Zes ook mensen met andere chronische ziektes als diabetes en COPD terecht.

Sport voor Parkinsonpatiënten
Sinds een paar jaar sporten ook mensen die getroffen zijn door de ziekte van Parkinson in groepsverband, zo ook in Rijswijk bij Fysio Totaal (in woonzorgcentrum Steenvoorde), Sportschool Nicolaas en Cortez Boxing.

Sport voor mensen met een Verstandelijke beperking
Aanvankelijk gingen jongelui met een verstandelijk beperking sporten bij de Stichting SGK in Den Haag. Toen de KNVB G-voetbal opzette namen ook Vredenburch en Celeritas daaraan deel. Celeritas stopte na een paar jaar en ging van start met een groep zwaarder gehandicapten met een autistische stoornis. Aanvankelijk een groot succes, maar toen de spelers ouder werden ging een deel van hen over naar andere clubs en bleven er te weinig leden over om door te gaan. De Korfbalvereniging Reflex startte met een G-team en die boeken mooie resultaten en hun groep wordt ook steeds groter. Het G-team haalde in 2026 de derde plaats op de Special Olympics Nationale Spelen in Haarlem.

Bronnen

Het persoonlijke archief van de auteur Thea Smit
Thea Smit: *Achter de geraniums vandaan, 25 jaar sport voor lichamelijk gehandicapten in Den Haag en omgeving* 2004

Noten

[1] Franklin Dikmoet (21 augustus 1942 – 25 oktober 2021) was leraar lichamelijke opvoeding op het ROS en een Nederlands tophockeycoach en voormalig basketbalspeler. Oprichter van Lokomotief bron Wikipedia